

STATSMINISTER ODVAR NORDLIS INNLEGG I STORTINGET OM
NORSK INDUSTRIIS UTVIKLING OG FRAMTID, 26. OKTOBER 1976.

Industriens historie i Norge, og i andre land, er ikke historien om de fast etablerte, uforanderlige produksjonsformer og bedriftsformer. Industriens utvikling har alltid vært preget av en stadig omstilling og omforming etter skiftende teknikk, kostnader, råvaretilgang og markedsforhold. Industrien har alltid stått overfor slike omstillingsoppgaver. Kjennetegnet på den gode industribedrift og industribransje er at de har evnet å omstille seg til de skiftende forhold.

Regjeringen er klar over at den utvikling vi nå er inne i, med det høye kostnadsnivået og de betydelige

- 2 -

omstillingsoppgaver er problemfylte for mange bedrifter. Vi har derfor med interesse studert den henvendelse om norske industribedrifters arbeidsmuligheter som Norges Industriforbund nylig har sendt Regjeringen. Som et foreløpig svar til Industriforbundet har jeg bedt dem bearbeide sine synspunkter noe mer med sikte på en konkretisering av dem, for deretter å ha nærmere drøftinger mellom medlemmer av Regjeringen og representanter for Industriforbundet. Formålet med slike drøftinger må være å finne fram til en tilpasning av industripolitikken til den økonomiske politikk, og samtidig til industriens behov. Jeg regner med at slike drøftinger vil kunne finne sted i nær framtid.

Det har i den senere tid, senest i Trontaledebatten, vært reist spørsmål om Regjeringens og Arbeiderpartiets holdning til enkelte sentrale spørsmål i næringspolitikken, bl.a. eiendomsforholdene.

Eiendomsstrukturen i næringslivet må tilfredsstillende en rekke krav. Det gjelder bl.a. hensynet til lønnsom, effektiv drift, behovet for samfunnsmessig innflytelse, demokratisk organisasjon av ledelse, forsvarlig utnyttning av naturressurser, stabilitet i produksjon og sysselsetting. Videre er eiendomsstrukturen formet av samfunnssystem og tradisjon, geografiske forhold og andre faktorer.

Offentlig drift er i vårt land etablert på felter hvor

det er et viktig samfunnsmessig behov for det. På andre felter hvor det er behov for samfunnsmessige inngrep, kan demokratiske samarbeidsformer og reguleringer ofte være like formålstjenlige som offentlig eiendomsrett.

På bakgrunn av alle generelle og spesielle forhold i Norge, tror jeg at vi har en fordeling av offentlig og privat drift som er rimelig balansert og tilpasset ulike hensyn og krav.

Både i Industrikomiteens innstilling og i debatten har det vært understreket hensynet til de mindre industribedrifter, og hensynet til distriktsutbyggingen. Jeg vil gjerne knytte noen merknader til dette, men la meg først peke på ett forhold som kan gi et visst perspektiv til denne problemstillingen. Vi oppfatter gjerne industri som den næring hvor en viss stordrift er nødvendig for lønnsom

produksjon. Vi bør i den sammenheng være klar over at sammenliknet med andre lands industri er norsk industri en samling små bedrifter. Vi kan kanskje si at i internasjonal sammenheng har vi til en viss grad motbevist sammenhengen mellom stordrift og rasjonell industrivirksomhet.

Som et bevisst ledd i vår distriktsutbyggingspolitikk er det utover i bygdene skapt små, gode industribedrifter, dels som avdelinger, underleverandører eller lignende til større foretak, men også som selvstendige enheter.

Det er neppe noe annet industrialisert land som har gått lengre enn Norge i retning av å stimulere opprettelsen av små bedrifter som ledd i en desentralisering av industrien og en utbygging av distriktene.

Begrensningen på dette felt ligger ikke bare i finansiering eller andre distriktsutbyggingstiltak. Begrensningen ligger også i tilgangen på gode prosjekter, ledere, produksjonsideer og markedsmuligheter. Dette er ikke faktorer som noen offentlig myndighet i noen vesentlig grad alene kan skape. Her ligger ansvaret - og utfordringen - hos de private bedriftsledere.

I enkelte næringer møter yrkesutøverne oljealderen uten dyptgående bekymring for at arbeidsplassene blir truet som følge av høye kostnader. De som tar den hardeste støytten i de til dels vanskelige omstillingsoppgavene vi står overfor, er de utadvendte næringer som møter konkurransen i en åpen økonomi. I disse næringene er ikke kostnads- og prisutviklingen et grunnlag for hvor stor kompensasjon man

kan forhandle seg til ved neste oppgjør. Pris- og kostnadsutviklingen er vesentlig for et være eller ikke være for arbeidsplassen. Derfor tar Regjeringen med alvor på problemene i disse næringene.

Industriministeren har berørt noen av de vanskeligste og viktigste problemfeltene, og jeg vil ikke ved denne anledning gå dypere ned i dem.

Jeg vil ellers vike noe tilbake for å kalle den tid vi nå går inn i bare for en problemfylt tid. Jeg vil heller kalle det en tid med en stor utfordring til norske bedrifter og norske næringer.

Den positive siden ved den utfordring som norsk næringsliv, i første rekke industrien, står overfor i oljealderen kan vi dele i to.

For det første har vi mulighetene for å komme inn med forsyninger og produksjon av utstyr til oljevirkosomhet til havs, både i Norge og i andre land. Dette er et stort marked. Om vi ser på virksomheten i Nordsjøen, er det eksempelvis en betydelig større virksomhet på britisk sektor som kommer i tillegg til den norske. Og vi har mange andre områder i verden.

For det andre har vi de muligheter og utfordringer som ligger i å tilpasse produksjon og markedsføring i en situasjon med høye arbeidskostnader og bedre tilgang på kapital.

En løsning ligger i å spesialisere seg på produkter og produksjonsprosesser som krever en spesiell teknologisk bakgrunn, faglig innsikt eller annen spesialerfaring. Vi har mange oppmuntrende eksempler på at norsk industri har

evnet en slik tilpasning i full konkurranse med et skarpt internasjonalt industrimiljø.

For å få til dette, må vi gi de norske industriarbeidere det aller beste og mest moderne kapitalutstyr. Det er etter mitt skjønn en konstruktiv måte å løse noen av de tilpasningsproblemer oljealderen vil stille oss overfor å bruke valutainntekter til å konsolidere industriarbeidsplasser. Det er en altfor defaitistisk linje bare å bruke den rommeligere valutatilgang, vi etter hvert vil få, til import av de produkter som før ble produsert hjemme.

La meg nå komme tilbake til selve oljevirkosomheten. Denne krever mer og mer av spesialutviklet teknologi. En betydelig del av den offentlige forskingsinnsatsen innenfor anvendt forskning går nå til områder som har med kontinental-sokkelen å gjøre.

Det utredningsprogram som skal settes iverk for å klarlegge problemene i forbindelse med legging av rørledninger på større dybder er det mest vidtgående eksempel på slik forskings- og utviklingsarbeid. På dette store og infløkte området ligger det verdifulle og fascinerende utfordringer, ikke bare til norske forskere, men også til norsk industri.

Ved den store aktivitet av teknologisk nyskaping som nå foregår i vårt land, og med de betydelige forskings- og utviklingsarbeider som pågår, ligger det en stor mulighet for initiativrike, våkne bedrifter til å gripe sjansen å etablere seg på disse nye krevende områder. Her er det ikke tale om bare en produksjon for Norges behov på vår kontinentalsokkel. Skipsfartsnæringen har nå, som ofte tidligere, utnyttet nye muligheter og markeder. Forsyningskip, servicefartøyer og annen virksomhet i tilknytning til oljen,

har for mange rederier gitt ny god sysselsetting.

Man behøver ikke være spåmann for å se at i verdensmålestokk vil aktiviteter under sjøbunnen spille en stadig større rolle i menneskenes jakt etter råvarer og olje. Vi har oppmuntrende eksempler på at vi har lyktes i det internasjonale marked, kanskje særlig ved plattformen til oljeboring og oljeproduksjon. Men her kan vi også ane at mulighetene åpner seg til mange andre produkter og prosesser, og disse mulighetene ligger der som en utfordring for våkne moderne industriledere.

Regjeringen er interessert i å drøfte de enkeltsaker som måtte komme opp, for å vurdere hvilken rolle staten bør og kan spille for å sette prosjektene ut i livet.

Regjeringen har som kjent innledet drøftinger med Sverige, Vest-Tyskland og Danmark om et samarbeid om

industri og energispørsmål. En hovedtanke i de tilsiktede samarbeidsordninger er at når vi skal eksportere en betydelig del av den olje og gass som utvinnes på den norske kontinentalsokkel, bør vi få mer igjen enn bare betaling for eksportverdien. Vi har her en verdifull vare, hvor salgskontrakter med Norge vil bli tillagt en egenverdi ut over det som ligger i den umiddelbare salgspris.

Regjeringen er derfor ute etter å få samarbeidsordninger med disse land som har en høy utviklet prosessindustri. Tanken er å kople Norge inn i den produksjonsvirksomhet som organiseres i disse land. Om dette vil skje ved delleranser, produksjonssamarbeid, filialdannelser, eller på annen måte er et åpent spørsmål. Hovedhensikten er at vi herved vil få en tilgang til moderne høyt spesialiserte

serte produksjonsprosesser, som vi med vårt høye inntektsnivå, gode utdanningsnivå og gode tilgang på investeringskapital vil være interessert i. Samtidig åpner det seg muligheter til å kope seg til det markedsføringsapparat og den overbygning av organisasjon og utviklingsarbeid som skjer i de store industriselskaper i disse land.